

prof.mr. C.R. Niessen
Ien Dales Leerstoel
Universiteit van Amsterdam

**Kort verslag van de bekleder van de Ien Dales Leerstoel over
het studiejaar 2007-2008 (versie 5 januari 2008)**

Verslag bestemd voor:

- de Decaan van de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam en
- het Curatorium van de Ien Dales Leerstoel door tussenkomst van het Bestuur van de Stichting Ien Dales Leerstoel

Algemeen overzicht

Dit studiejaar is wat minder tijd besteed aan integriteit, en meer aan beroepstrots en beroeps(z)eer, het vraagstuk van de ruimte voor professionals, de bijzondere competenties waarover ambtenaren behoren te beschikken (een moderne vertaling van de zgn. ambtelijke status) en de ministeriële verantwoordelijkheid. Het is steeds zoeken naar de balans tussen de diverse terreinen die de leerstoel bestrijkt. De leeropdracht van de leerstoel bevindt zich immers op het snijvlak van staats- en bestuursrecht, ambtenaren- en arbeidsrecht, arbeidsverhoudingen, overheidsorganisatie en personeelsmanagementtechnieken.

Onderwijs geven over dit brede terrein aan de studenten voor de Master Arbeidsrecht aan de Universiteit van Amsterdam vormt voor mij de “core business” van de leerstoel .

Het zal ook in het volgende studiejaar zo zijn, dat ook buiten het specifiek keuzevak voor de masteropleiding, meer aandacht zal worden besteed aan het vak van ambtenaar, ten aanzien waarvan integer zijn weliswaar een onlosmakelijk onderdeel vormt, maar slechts een onderdeel. Daarnaast zijn immers voor het vak van ambtenaar ook van belang vakkennis, professionaliteit, democratisch besef (= als ambtenaar weten dat je functioneert onder iemand die onder democratische controle staat), rechtsstatelijk besef (= weten dat je als ambtenaar rechtsstatelijke eisen, inclusief de algemene beginselen van behoorlijk bestuur in acht moet nemen), weten “hoe de hazen lopen” en wat dies meer zij.

In de rijksdienst is er grote belangstelling voor, het vak van ambtenaar weer op de voorgrond te krijgen. De leerstoel wil op deze belangstelling inspelen door in samenwerking met anderen (het CAOP, het Bureau Integriteit Openbare Sector BIOS, het Ministerie van BZK/de Algemene Bestuursdienst) een curriculum te ontwikkelen waarin al naar gelang de doelgroep, de aspecten van het vak van ambtenaar waar ik mij krachtens de leeropdracht specifiek op richt, worden onderwezen aan de hand van concrete, aan de praktijk ontleende voorbeelden.

Daarnaast doet de leerstoel mee met een curriculum voor integriteitsfunctionarissen (een samenwerkingsverband van de leerstoel met BIOS, CAOP, en Bestuursacademie

Nederland). In een pril stadium van ontwikkeling bevindt zich een curriculum voor mensen van consultancy bureaus en anderen die interimfuncties (gaan) vervullen in de overheid. Zij worden wegens hun specifieke deskundigheid en talenten bij de overheid binnengehaald voor niet al te lange tijd, maar afgezien van degenen die uit de overheid afkomstig zijn of een jarenlange ervaring hebben binnen de overheid, hebben zij weinig meegekregen van de vraagstukken die de democratische rechtsstaat meebrengt en hoe daarop te reageren.

Met het houden van inleidingen op congressen en conferenties poog ik de leerstoel in brede kring :op de kaart te zetten”.

Van heel andere orde is de activiteit van de bekleder van de leerstoel op het stuk van de evaluatie van wetgeving, al brengt die werkzaamheid veel informatie mee over “hoe de hazen lopen” in de rijksdienst. Dit geldt ook voor de klachtenonderzoeken die de houder van de leerstoel soms verricht.

Indeling verslag

Dit verslag is zoveel mogelijk ingedeeld naar de doelstellingen die in de Stichtingsakte van de Ien Dales Leerstoel zijn vermeld:

- het bevorderen van wetenschappelijk onderzoek
- het aangaan van samenwerkingsverbanden
- het instellen van, dan wel medewerken aan studietoelmissies
- overige activiteiten die aan de doelstelling beantwoorden.

Bevorderen wetenschappelijk onderzoek

Ook voor dit studie jaar geldt, dat er geen budget is voor betrekkelijk grote onderzoeken of assistentie daarbij. Binnen de gegeven werktijd van twee dagen per week kan ik mij alleen richten op onderzoek ten behoeve van de hierna aan de orde komende werkgroepen, inleidingen en publicaties. Ook gaat veel tijd zitten in het begeleiden van promovendi en het beoordelen van proefschriften waar ik niet de promotor van ben. Daarover nu een enkel woord:

Een drietal promovendi hebben zich bij mij gemeld:

- een voor een proefschrift over de grondrechten van de ambtenaar, en dan met name de grondrechten die niet in artikel 125a Ambtenarenwet zijn vermeld;
- een voor een proefschrift over de organisatie van het integriteitsbeleid bij de overheid
- een voor een proefschrift over het bevorderen van integriteitsbewustzijn..

Daarnaast heb ik gelezen, of ben ik nog lezende in een tweetal proefschriften die mij als lid van een beoordelingscommissie zijn voorgelegd:

- een over de ministeriële verantwoordelijkheid
- een over de socialezekerheidsaanspraken van ambtenaren

Pas per 1 december 2008 is een HBO-student Bestuurskunde/Overheidsmanagement in dienst getreden (op een leer/arbeidsplaats) ter assistentie van mij. Ik hoop veel aan hem te hebben voor mijn voorgenomen publicaties.

Colleges; het keuzevak

In februari en maart 2008 heb ik als gewoonlijk zeven werkgroepcolleges gegeven van twee uur over het keuzevak. Terwijl in voorgaande jaren soms 20, een keer zelfs 30 studenten zich hadden opgegeven, ging het deze keer om ruim 50. Lang niet allemaal zijn zij echter verschenen. Uiteindelijk schreven 43 studenten zich in voor het schriftelijk tentamen, maar 34 daarvan hebben het tentamen ook daadwerkelijk gedaan. Het gemiddeld cijfer was $231 : 34 = 6,8$. Drie studenten haalden een onvoldoende. Voor de herkansing meldden zich twee kandidaten, die resp. een 6 en een 7,5 als cijfer behaalden.

De gemiddelde waardering van de studenten voor de werkgroepen (32 leverden een score in) was 7,5 . Enkele opmerkingen uit de scoreformulieren:

- “ Zeer leuke werkgroepen. De stof werd op een geweldige wijze besproken.”
- “De werkgroepen waren erg plezierig om bij te wonen door de vele praktijkverhalen/ervaringen van de heer Niessen.”
- “Fantastische docent. Het vak was de slagroom op de taart.”
- “Dit vak is inhoudelijk erg interessant. Ik miste in de werkgroepen wat dynamiek. Er was weinig interactie of uitdaging. Ook vond ik het tempo wat laag. Desondanks vind ik u als docent goed omdat u betrokkenheid toont bij de materie en dat werkt inspirerend.”

De kritiek die in het laatste citaat vervat is, geeft mij in om in het volgende studiejaar nog korter te zijn in het samenvatten wat de vorige keer besproken is (het tempo), en om de studenten expliciet uit te nodigen tot reactie en tegenspraak (de interactie). Sommigen hadden in het afgelopen studiejaar geen aansporing nodig om een reactie te geven, maar ik moet ook de “backbenchers” tot interactie zien te bewegen.

Publicaties, inleidingen en interviews

- “De relativiteitstheorie van Niessen”, in: R. Niessen en E. Karssing, *Geroepen om het algemeen belang te dienen. Ambtenaren, integriteit en beroepstrots*, Den Haag 2008
- Inleiding op een door het Ministerie van Verkeer en Waterstaat op 29 augustus 2007 georganiseerd minisymposium over integriteit
- Inleiding op 11 oktober 2007 voor ambtenaren van LNV over ministeriële verantwoordelijkheid
- Interview in *Intermediair* van 23 november 2007 over integriteit
- Inleiding op een door het Ministerie van BZK op 24 januari 2008 georganiseerde Kennismarkt, over het belang van kennis voor de overheid
- Inleiding en dagvoorzitterschap bij afscheidssymposium mr. C. van Alderwegen als voorzitter van de Bezwaarcommissie OCW op 24 januari 2008

- Inleiding op door het Ministerie van BZK op 31 januari 2008 georganiseerd congres over de ambtenaar van de toekomst; de inleiding handelde over “De trotse ambtenaar van de toekomst”
- “Ambtenaren vertrouwen elkaar voor geen meter”, in: D. van Harten en M. van der Kooij (red.), *Lui, links en lak aan de burger*, blz. 42 e.v. (weergave van interview)
- Dagvoorzitterschap van congres Ien Dales Leerstoel op 25 juni 2008 over “Integriteit als deugd”
- Inleiding op congres Vereniging van Gemeentesecretarissen op 19 juni 2008 over integriteit

Samenwerking met onderzoeksinstituten

Samengewerkt wordt met de volgende onderzoeksinstituten:

- de leerstoel Arbeidsrecht en socialezekerheidsrecht van de Universiteit van Amsterdam
- het Amsterdams Instituut voor Arbeidsstudies (AIAS)
- het Hugo Sinzheimer Instituut (incidenteel)
- de Academie voor Wetgeving (incidenteel)
- de Stichting Albeda Leerstoel
- het Bureau Integriteit Openbare Sector (BIOS)

Instelling van, of medewerking aan studiecommissies

Het begrip “studiecommissie” neem ik ruim. Iedere commissie die mij als leerstoelhouder inzicht biedt in zaken en processen die relevant zijn voor de positie van de ambtenaar in de overheidsorganisatie valt hieronder.

Hier worden de volgende lidmaatschappen van commissies genoemd:

- plv. lid College voor de geschillen medezeggenschap Defensie
- lid van de Commissies- Herweijer I en –II in het kader van de evaluatie Spoorwetgeving
- lid van de “Kennissenaat” van het Ministerie van BZK
- lid van de Begeleidingscommissie bij een studie over beroepseer van professionals, onder auspiciën van het Ministerie van BZK

Overige activiteiten

- opstelling advies voor Burgemeester van Den Haag over toekomstige veiligheidsregio's
- onderzoek op verzoek van het Ministerie van VROM, van klachten van een lid van de Huurcommissie
- onafhankelijke toets op de Juridisch-Technische Toets in het kader van de evaluatie Spoorwetgeving

